

MIGRAZIOAREN ETA ASILOAREN EAE-KO FOROAREN HARRERA BATZORDEAREN JARDUNALDIA

Data: 2024ko apirilaren 12a, ostirala

Ordutegia: 9:30-14:30

Lekua: Vitoria-Gasteiz

Bertan izan dira:

1. Jorge Correa, Kolore Guztiak (Batzordearen koordinatzailea)
2. Miren Leiceaga, Accem (anfitrioia)
3. José Vilas, Accem (lan-orientatzailea)
4. Ekain Larrinaga, Bilboko Udala
5. Santi Martínez, Goiztiri
6. Sonia Fernández, Gurutze Gorria
7. Luz Ángela Urban, Mugarik gabeko Emigratuak
8. Elena Valverde, CEAR
9. Sarai Vega, CEAR, Prestakuntza eta Enplegua
10. Filomena Abrantes, "Afro" Afro-amerikar Egoiliarren Elkartea
11. Mariel Quera, Sartu Araba
12. Cristina Iglesias, Haizea wind
13. Garikoitz Ayuela, Etorkinet
14. Eneritz Angulo, EDE Fundazioa
15. Lidia Barrutia, Migrazio eta Asilo Zuzendaritza
16. Andrea Ruiz, Begirune Fundazioa
17. Sergio Campo, Biltzen
18. Carmen Georghe, Biltzen
19. Imanol Sancosmed, Biltzen

Jardunaldi teknikoan aurkeztutako esperientziak, harrera eta enplegua uztartzen dituztenak

Jardunaldian bost esperientzia aurkeztu zituzten, protagonista dituztenak erakunde sozialak, instituzio publikoak edota enpresa pribatuak, eta uztartzen dituztenak migrazioa, harrera eta enplegua. Jarraian, laburki deskribatuko ditugu, eta zenbait elementu garrantzitsu nabarmenduko ditugu.

➤ Haizea Wind

Dorre eolikoak eta portuetako egiturak diseinatzen, fabrikatzen eta muntatzen ditu. Talde gisa, bost urteko ibilbidea dauka, plantillaren hazkunde handiarekin.

Enpresaren hazkundeari eusteko erronkari aurre egin behar dio: langileak behar ditu: zehazki, murgildutako arku bidezko soldatzaileak (150).

Horregatik, lankidetzak publiko-pribatua ezarri du SOLDARTE ikastetxearekin, langabeak trebatze eta gaitze aldera. Lehen prestakuntza-prozesu bat gauzatu dute, 2-3 astekoa, 100 lagunekin. Horietatik 80 kontratatu dituzte. Identifikatu dituzten alderdiak:

1. Aurreko esperientziarik ez duten pertsonak nekez prestatzen dira epe horretan. Denbora gehiago behar dute (hiru hilabete).
2. Prestakuntza egituratu behar da profilen arabera, eragingarria izan dadin.

Bizkaiko Foru Aldundiarekin ari dira lanean, GazteOn programaren bitartez, eta oso emaitza onak lortu dituzte. Magrebtarrekin izandako oso emaitza positiboak nabarmendu dituzte. Hortik aurrera, langileen bila hasi ziren estatuan lehenik, Portugalen gero eta Hego Ameriketako herrialdeetan, azkenik, Argentina eta Brasil kasu, *partnerak* baitzituzten. Azken herrialde horiek arazoak sortzen dizkiete, indarrean dagoen araudia dela eta: bisak eta salbuespen-ziurtagiriak.

Egun, langileen % 15-20 atzerritarrek dira. Emakumeak % 7 inguru dira. Kultura-artekotasun planak kudeatzeko pertsona bat sartu dute taldean.

Aukerak: egoera irregularretik erregulartasunera igarotzeko prozesua landu ahal izatea. Adibidez: egoera irregularrean dauden Peñascaleko gazteak. Enpresaren eta, kasu honetan, Peñascalen arteko zuzeneko lotura egitea. Arazoa: langabezian egotea exijituko du Bizkaiko Foru Aldundiko Enplegua, Gizarte Kohesioa eta berdintasuna Sustatzeko Sailaren Enplegu eta Ekintzaitzeta Foru Agentziak (DEMA). Konponbidea: **dialogo publiko-pribatua abiaraztea enpresaren, DEMAren eta Gobernu Ordezkaritzaren artean.**

➤ **Etorkinet proiektua**

Inbiku aholkularitza-enpresak abiarazitako proiektua da, Goiztirirekin lankidetzan, zeinak finantzaketa jaso baitu proiektu berritzaile gisa. Atzerritarren ekintzaitzeta eta kalitatezko enplegua dauka helburu. Prozesu bat garatzen ari dira abiarazteko:

1. Parte-hartzailea
2. Negozio bat hasi duten edo hasteko asmoa duten migratuek lideratua
3. Arreta berezia emakume migratuei

Ekintzaitzaren bidez gizarteratzea-laneratzea sustatzen dute (izan fruta-denda zein aholkularitza-enpresa), migratuek osatutako zerbitzu-kooperatiba bat sortuz. Proiektuak eragin berezia dauka harrera-prozesuan. Finantzaketa: BFA, 2023.

Kooperatiba sortzeko eta indartzeko prozesuan, agerian geratu da entzute motel eta iraunkor baten beharra, espazioa eta denbora sortzeko migratuen talde eragileak lidergoa har dezan. Gainera, arreta laguntza emateko ideian jartzeari utzi eta gizarte gisa ditugun erronketan jarri behar izan dute:

1. Erronka demografikoa
2. Lan-merkatua eraldatzeko erronka
3. Ekintzaitzari nondik aurre egiteko erronka, posible izan dadin. Ildo horretan, **babes sozialeko sare baten beharra** funtsezko elementu gisa agertu da. Migratu ekintzaileen uzte- eta porrot-tasa nahiko handia da. Besteak beste, horretarako funtsezko faktore bat da halako sare bat ez egotea. Horregatik, proiektuak asmo du **babes-ekosistema** bat sortzea –egun migratuek ez dutena abiapuntu moduan–.

Prozesuaren gakoak:

1. Erregularizazio-prozesuetatik eratorritako arazoak. Ildo horretan, aholkularitza ezinbestekoa da. Etorkinetek aholkularitza-zerbitzua eman ahal izatea.
2. Merkataritza-sarea edo "marketplace".
3. Barne-kudeaketa.
4. Babes-ekosistema.
5. Kooperatibaren kideak kultura-anitzetakoak direnez, "enbaxadore" batzuk behar dira, pertsonak beren jatorri bereko solaskide bat izateko.

Hurrengo urratsak:

1. Talde eragilea garatzea.
2. Sarea eta merkataritza-ekosistema sortzea.
3. Merkatua arakatzea kooperatiba sortu aurretik.

"Lan-kulturaren" garrantzia. Beharrezkoa da pertsonak egin dezakeenari eta ez dezakeenari buruzko asmoak egokitzea, berehalako premiak markatutako testuinguru batean. Harrera funtsezkoa da horretarako.

Administrazio publikoen logikaren arabera, proiektu bat bideragarritzat/bideraezintzat jotzeko irizpideek ez dute zertan bat etorri migratuen irizpideekin. Horregatik, programetako asko ez dira egokitu. Nabarmendu behar da migratuen ekintzailtza-tasa oso altua dela, baina gure administrazioa eta zerbitzu publikoak ez daudela horretarako prestatuta. Lotura bat sortu behar da.

Eskualdaketa komertziala dauden eta erretiratuko diren "bertako" herritarrekin, harrerari bultzada bat emateko.

➤ **W proiektua**

Proiektu berritzailea da, Lanbideren laguntzaz gauzatu dena Euskadiko zenbait eskualde eta puntutan. Helburua zen aukera bat eskaintzea, besteak beste, EAEn bizi diren pertsonen, egoera administratiboa erregularizatuta ez dutenei eta Lanbiden enplegu-eskatzailerentzat diren DBEren hartzaileei. Artatu dituzten pertsonen % 66-70k bi urtetik gora daramatzate Euskadin.

Gasteizen, proiektua Sartu Arabaren Informazio, Orientazio eta Laguntza Sailak kudeatu du. Zerbitzu horrek ehunka pertsona artatzen ditu: gehienak atzerritarrak, baina ez guztiak. Pertsona horien ezaugarrietako batzuk hauek dira:

1. Testuingurua gutxi ezagutzea
2. **Asmoen doikuntza eza**
3. **Laguntza-sare sozial txikia eta, batzuetan, ahula**
4. Arrakala digitala
5. Blokeo emozionalak

Saiatu dira prozesuari buruzko erantzunak ematen, eta pertsonak berehalakotasuna eskatu diote. Halaber, komunikazio-oztopoak izan dituzte, nahiz eta hizkuntza berean hitz egin batzuetan.

Kasu horretan, beste oztopo administratibo bat izan da: praktikak egiteko profesionalizazio-ikastaro batean sartzeko, pertsona Gizarte Segurantzaren alta emanda

egon behar da. Prestakuntzarako errotzea eskatzeko, ikastaroaren matrikula eskatzen dute (sorgin-gurpila).

Premiak:

1. Gaztelaniazko baliabide intentsiboak, udan ere luzatzen direnak.
2. Topaketa-espazioak: babes-sare soziala.
3. Programa espezifikoak.

Proiektuaren emaitzak: bikainak. Parte hartu zuten 37 lagunetatik 30 baino gehiago kontratatu zituzten. Nor ez dute kontratatu?

1. Gaitasun gutxiegi zituztenak.
2. Kaudimenik gabeko enpresetan aritutakoak.
3. Bi pertsonak uko egin zioten kontratuari.

Programak eskaintzen zituen prestakuntza eta bekadun praktikak enpresetan, Sartuk etengabe eta asko gainbegiratuta. Enpresari bitartekaritza eta laguntza ere eskaintzen zizkion, praktiketako pertsona kontratatu ahal izateko, lanposturako egokia zela egiaztatu eta gero.

Parte hartzeko interesa izan luketen enpresak askotariko jarduera-sektoretan eta lanbidetan bilatu ziren: eraikuntzako peoiak, soldadoreak, mekanika, abeltzaintza, ostalaritza eta administrazioa.

Aukera dago **Lanbidek** proiektuarekin jarraitzeko **eta bere zerbitzuen artean txertatzeko. Badirudi gako delako eragilearen arteko lotura** (sozialak, enpresetakoak eta publikoak) ekimenaren arrakastarako.

➤ Auzolan

Auzolan Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailaren Gizarteratze Zuzendaritzak sustatutako programa bat izan zen, helburu zuena gizarte-bazterketako arriskua zuten pertsonen gizarteratze-laneratze aukera hobetzea, benetako prestakuntza eta benetako lan-praktikak biltzen zituen prozesu baten bitartez. Programa zuzendu zitzaizen erakunde publikoei eta irabazteko asmorik gabeko erakunde pribatuei, hasierako prestakuntza eta lan-kontratua ematen zituen programa bat gauzatzen bazuten.

Erabiltzaileak bete beharreko irizpideei dagokienez, arrisku-egoeran edo gizarte-bazterketa egoeran egon behar zuten, eta udalarekin gizarteratzeko hitzarmena sinatuta izan:

- ✓ Oinarrizko Errentaren (egungo DBE) titular izan behar ziren
- ✓ Oinarrizko Errentaren titularraren errentarengatik bereizitako bizikidetzaren unitate ekonomiko bateko kide
- ✓ eta gizarte-bazterketako arriskua zuten pertsonak, gizarteratze-hitzarmen bat sinatuta zutenak.

Balitzko erabiltzaileen artean, zenbait atzerritarrek programara sartzeko oztopoak zituzten beren egoera juridikoa zela eta, Atzerritarrei buruzko Lege Organikoaren mugengatik. Programak ezarri zuenez hautaketa- eta prestakuntza-prozesuak denbora-tarte jakin

batean egin behar zirela, atzerritarrekin lotutako gaiak presaz izapidetu behar ziren.

Esparru horretan, hurrengo galdera planteatu zen: posible zen bizileku- eta lan-baimenak gizarte-errotzeagatik eskatzea, Udalak formulatutako Auzolanen lan-eskaintzari esker? Hala, **ezinbestekoa zen bitartekaritza-lanak egitea Gobernuaren Ordezkariordeztzarekin** (horrek dauka errotze-gaietako eskumena) jakiteko posible al zen eta, batez ere, kontratua sinatzeko aukera ematen zuen ebazpenik bazegoen, jarduera hasi aurretik.

Hortik aurrera, Getxoko Udaleko garai hartako Enplegu eta Garapeneko Zentroak, Getxoko Udaleko Immigrazio Unitatearekin eta Eusko Jaurlaritzaren Heldu zerbitzuarekin (EAEn atzerritarrei arreta juridiko-soziala ematekoa) lankidetzan, **koordinazio teknikoa** ezarri zuen 2006an Gobernu Ordezkariordeztzaren Lan Eremuarekin, atzerritarren espediente administratiboak izapidetzeko eta, ondorioz, erabiltzaile horiei programarako sarbidea bermatzeko epe eta modu egokian.

Hiru alderen arteko koordinazio hori hastear zegoenean, programako erabiltzaile batek atzerritartasuneko muga administratiboak izan zituen, eta *a priori* kanpo geratu behar zen programara sartzetik, lan egiteko baimenik ez zuelako. Hiru administrazioek etorkinak laneratzeko egin zuten formulen bilaketa oso onuragarria izan zen. Hori da, hain zuzen, adierazlerik onena neurtzeko zer egokia izan zen lankidetzan laneratu ahal izateko oztopo administratiboak zituzten programaren erabiltzaileak.

Hiru administrazioak koordinatzeko urteko ebaluazio eta itxiera bilera egiten zuten Gobernuaren Ordezkariordeztzarekin. Gobernuaren Ordezkariordeztzak interes handia erakutsi zuen koordinazio instituzionalarekiko arrazoi hauengatik:

- ✓ Enpleguaren kalitatea (administrazio publiko batek hitzartutako eta sustatutako esparrua, interes sozialeko programa bati lotuta).
- ✓ Oinarrizko Errenta jasotzeari uztea edo, horren ordezt, osagarri partziala jasotzen hastea.
- ✓ Ondorengo enplegarritasuna merkatu librean eta, batez ere, trebatu ziren sektorean.
- ✓ Pertsonak ondoren merkatu librean enplegurik lortzen ez bazuen, babes-mekanismoak abiaraziko ziren (langabeziako subsidioa) programak sei hilabetez kotizazioa bermatzen baitzuen.

Tresna egoki eta kontsolidatu bat baliatu zen, **Auzolan programa, Atzerritarren Lege Organikotik deribatutako mugak zituzten erabiltzaileen premiei egokituta**. Esan daiteke **tresna bati kultura-artekotasuna aplikatu zitzaiola**. Izan ere, Getxoko herritarren askotariko egoeretara ireki zen horren esparrua eta, horri esker, lanerako edota bizitzeko oztopo administratiboak jasaten ari ziren herritar atzerritarren gizarte-bazterketako arriskua txikitu zen.

Ez zen etorkinentzako ekintza espezifiko bat, ezta egoera irregularrean zeuden pertsonak erregulatzeko modu bat ere. Udalerriko herritarrak gizarteratzea sustatzen laguntzeko ekintza bat zen, haien askotariko arazoak kontuan hartu zituenak, zehazki, atzerritartasunarekin lotutakoak. Programa horren indargunea, Getxon lortutako

emaitzak baino, EAEko beste leku askotan egokitze- eta koordinazio-esperientzia bera abiarazteko aukera zen. EAPN Euskadik (Pobreziaren eta Gizarte-bazterketaren aurka Borrokatzeko Europako Sarea) jardunbide egokitzat jo zuen programa eta hala argitaratu zuen *Kulturarteko politikak diseinatzeako eskuliburuan* (2013)

➤ Mugakideak

Proiektua EDE Enplegu Inklusiboak kudeatzen du: Lanbideren zentro kolaboratzaile bat da, eskarmentu handia duena enplegurako prestakuntzan, orientazioan eta Europako Gizarte Funtseko proiektuak kudeatzen. Hala, testuinguru horretan identifikatu zuten Mugakideak proiektuaren tankerako zerbait falta zela. EGFko finantzazio-baldintzek eskatzen dute esku-hartze prozesuen hartzailek egoera erregularizatuta izatea. Hala, saiatu ziren ematen egoera horretan zeuden atzerritarrek eskatzen zuten konpainia-zerbitzua. Batez ere, eskatzen zuten kalteberatasun-egoeran zeuden emakumeek, kalteberatasun ekonomikoa zutenek, gizarte-sare ezegonkorrak zituztenek, familia-egoera zailtan zeudenek eta indarkeria matxista jasan zutenek, besteak beste.

Sartuk bezala, uste du pertsona horien beharren ezaugarrietako bat dela **haien asmoak doitu behar izatea lan-merkatura sartzeari, babes emozionalari** edo eskatzen duten **laguntza handiari** dagokienez. Programa ekimen esperimental moduan finantzatu da.

Hala, lanean hasi aurreko proposamena egiten dute, laneratzea aktibatzeke eta enplegagarritasuna hobetzeko. Emakumeekin banaka eta taldean esku hartzen dute, garrantzitsuak direlako bi moduak lotzea. Taldeko esku-hartzeak oro har talde guztiekin funtzionatzen du, batez ere, emakumeekin. Emaitzak ugaritzen ditu.

Askotariko gaiak lantzen dituzte: harrerarekin lotutakoak, hala nola **inguru sozialaren eta instituzionalaren berri ematea eta lan-arloa jakinaraztea** (Langileen Estatutua, etxeko langileen erregimena, nominak, gizarte-aseguruak, etab.); **eten digitalarekin** lotutakoak eta **prestakuntza aukerei buruzkoak**. Puntu horretan nabarmendu behar da egindako ahalegina genero-estereotipoak batzuk hausteko eta eraikuntzaren eta industriaren sektoreetako aukerak eskaintzeko.

Zehazki, 13 emakumek hartu zuten parte. Ia erdia egoera irregularrean zeuden, eta bat asilo-eskatzailea zen. Hemen zeramaten denborari dagokionez, batzuk ia iritsi berriak ziren (hilabeteak) eta ia % 60k bi urtetik behera zeramatzaten hemen. Jatorria: Latinoamerika eta Magreb.

Proiektu horretan **enpresa pribatuekin lankidetzan aritzeko formulak** ere bilatu zituzten. Zenbait patronalek eta sektore-federaziok beren jarduera-sektoretako egoera azaldu zuten.